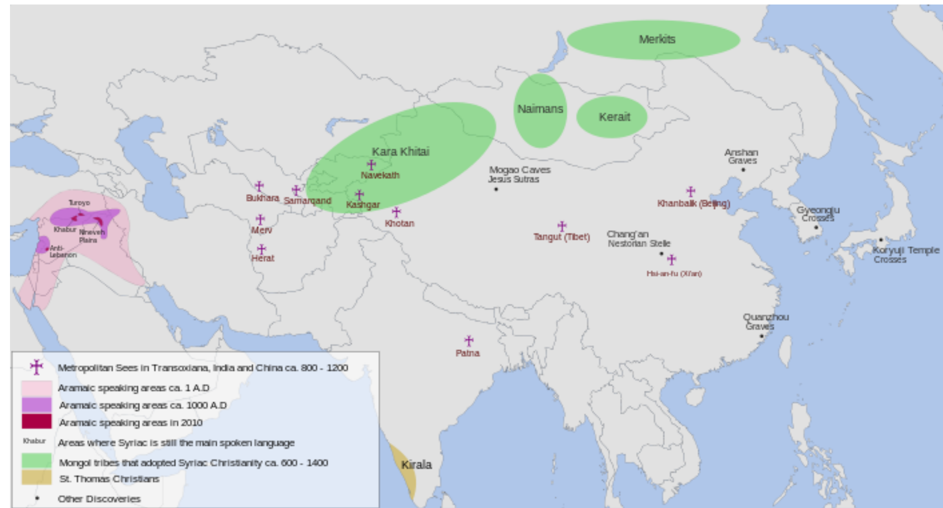
Wikipedia

Gammelsyrisk

Gammelsyrisk (ܣܘܪܝܝܐ Suryāyā) er en dialekt av østlige mellomarameisk som en gang ble snakket over store deler av det området i Levanten som kalles for den fruktbare halvmåne. Etter å ha oppstått en gang rundt 100-tallet e.Kr.[1] ble klassisk gammelsyrisk et betydelige litterært språk over hele Midtøsten fra 300- til 700-tallet,[2] det klassiske språket i Edessa, bevart i en stor mengde assyrisk litteratur. Gammelsyrisk er som mellomarameisk et språk i den nordvestlige grenen av den semittiske språkfamilien.

Gammelsyrisk ble bindemiddelet for syriske ortodokse kristendom og dens kultur, og spredte seg gjennom Asia så langt som til den indiske Malabarkysten og til østlige Kina, og var uttrykksmiddelet for kommunikasjon og kulturell utbredelse for arabere og til en mindre grad for persere. Som hovedsakelig et kristent uttrykksmedium hadde gammelsyrisk en fundamental kulturell og litterær innflytelse på utviklingen av arabisk som kom til å erstatte gammelsyrisk som en del av den islamske dominansen mot slutten av 700-tallet. Gammelsyrisk har forblitt det liturgiske språket til syrisk kristendom.

Gammelsyrisk er skrevet i det syriske alfabetet, en videreutvikling av det arameiske alfabetet.



Spredningen av gammelsyrisk språk i Midtøsten og Asia: selv om gammelsyrisk var en gang et betydelig språk i den fruktbare halvmåne, er det i dag begrenset til mindre områder som Ninevesletten, Tur Abdin, Qamishli og rundt den syriske byen Ma'loula.

Innhold

Skriftsystem

Gammelsyrisk skrives med tre beslektede alfabet: estrangela, serto og nestoriansk. Her gis en oversikt over estrangela. Bokstavene tar forskjellige former etter posisjonen de har i et ord. De kan stå isolert, først, midt i eller sist i et ord. Noen bokstaver bindes ikke videre i ordet, og formene midt i og sist i ord blir dermed like. Gammelsyrisk leses fra høyre mot venstre.

Lydverdi	Isolert	Sist, midt i, først
ʔ	ܐ	‍ܐ ‍ܐ‍ ܐ‍
b, ḇ	ܒ	‍ܒ ‍ܒ‍ ܒ‍
g, ḡ	ܓ	‍ܓ ‍ܓ‍ ܓ‍
d, ḏ	ܕ	‍ܕ ‍ܕ‍ ܕ‍
h	ܗ	‍ܗ ‍ܗ‍ ܗ‍
w	ܘ	‍ܘ ‍ܘ‍ ܘ‍
z	ܙ	‍ܙ ‍ܙ‍ ܙ‍
ḥ	ܚ	‍ܚ ‍ܚ‍ ܚ‍
ṭ	ܛ	‍ܛ ‍ܛ‍ ܛ‍
y	ܝ	‍ܝ ‍ܝ‍ ܝ‍
k, ḵ	ܟ	‍ܟ ‍ܟ‍ ܟ‍
l	ܠ	‍ܠ ‍ܠ‍ ܠ‍
m	ܡ	‍ܡ ‍ܡ‍ ܡ‍
n	ܢ	‍ܢ ‍ܢ‍ ܢ‍
s	ܣ	‍ܣ ‍ܣ‍ ܣ‍
ʕ	ܥ	‍ܥ ‍ܥ‍ ܥ‍
p, p̄	ܦ	‍ܦ ‍ܦ‍ ܦ‍
ṣ	ܨ	‍ܨ ‍ܨ‍ ܨ‍
q	ܩ	‍ܩ ‍ܩ‍ ܩ‍
r	ܪ	‍ܪ ‍ܪ‍ ܪ‍
š	ܫ	‍ܫ ‍ܫ‍ ܫ‍
t, ṯ	ܬ	‍ܬ ‍ܬ‍ ܬ‍

Grammatikk

Verb

Verb er bygd opp av røtter på tre eller fire konsonanter og mønstre. De seks vanligste mønstrene i gammelsyrisk er Peal (grunnform), Ethpeel (refleksiv-passiv), Pael (intensiv), Ethpaal (intensiv, refleksiv-passiv), Aphel (kausativ) og Ettaphal (kausativ, refleksiv-passiv).

Konjugasjoner

Gammelsyriske verb bøyes i tre personer (1., 2., 3.), to tall (entall/sg, flertall/pl), og to kjønn (maskulin, feminin).

√qrs “to become dried up” a-o			**Peal**				**E**
			Suffikskonjugasjon		**Prefikskonjugasjon**		**S**
Sg	3	m	ܩܪܣ	qras	ܢܩܪܘܣ	neqros	
		f	ܩܪܣܬ	qersaṯ	ܬܩܪܘܣ	teqros	
	2	m	ܩܪܣܬ	qrast	ܬܩܪܘܣ	teqros	
		f	ܩܪܣܬܝ	qrast	ܬܩܪܣܝܢ	teqrsin	
	1	c	ܩܪܣܬ	qerseṯ	ܬܩܪܘܣ	ʾeqros	
Ps	3	m	ܩܪܣܘ	qras	ܢܩܪܣܘܢ	neqrsun	
		f	ܩܪܣ	qras	ܢܩܪܣܢ	neqrsān	
	2	m	ܩܪܣܬܘܢ	qraston	ܬܩܪܣܘܢ	teqrsun	
		f	ܩܪܣܬܝܢ	qrastēn	ܬܩܪܣܢ	teqrsān	
	1	c	ܩܪܣܢ	qrasn	ܢܩܪܘܣ	neqros	

Referanser

1. ^ «Ancient Scripts: Syriac» (http://www.ancientscripts.com/syriac.html) Arkivert (https://web.archive.org/web/20120812195043/http://www.ancientscripts.com/syriac.html) 12. august 2012 hos Wayback Machine.
2. ^ Beyer, Klaus; John F. Healey (overs.) (1986): *The Aramaic Language: its distribution and subdivisions*. Göttingen: Vandenhoeck und Ruprecht. ISBN 3-525-53573-2. ss. 44.

Litteratur

- «The Syriac Language and Literature» (http://www.tertullian.org/rpearse/oriental/jsl_syriac_intro.htm), i: *Journal of Sacred Literature*, New Series [Series 4] vol. 2 (1863) ss. 75–87
- Beyer, Klaus (1986): *The Aramaic language: its distribution and subdivisions*. Göttingen: Vandenhoeck und Ruprecht. ISBN 3-525-53573-2.
- Brock, Sebastian (2006): *An Introduction to Syriac Studies. Piscataway*, NJ: Gorgias Press. ISBN 1-59333-349-8.

Eksterne lenker

- (en) Kategori:Syriac language – bilder, video eller lyd på Wikimedia Commons